

onderzocht of behandeld (32 maal met succes), en 49 werden uitsluitend door een specialist behandeld (38 maal met succes).

Eij vrouwen onder de 35 jaar begon spreker, tenminste indien er geen klaa blijkelijke afwijkingen waren, het echtpaar voor te lichten omtrent de dagen van fertiliteit, de frequentie van de coitus, en de te nemen routine-maatregelen ten einde de bevruchting te bevorderen. Eij 60 van de 167 vrouwen die jonger dan 35 jaar waren, volgde zwangerschap.

Tijdens dezelfde zitting van de Royal Society gaf R. H. BOYD een indruk van de frequentie van onvruchtbare huwelijken in de gehele Engelse bevolking. Van de 450.000 jaarlijks gesloten huwelijken blijven 7 pct aanvankelijk kinderloos, hetgeen betekent dat er jaarlijks 30.000 gezinnen voor medisch advies in aanmerking komen. Dank zij voorlichting, onderzoek en behandeling volgt in 1/3 deel der gevallen zwangerschap, een uitkomst, welke niet zo gunstig is als die in de praktijk van dr. SANCTUARY. In de 20.000 kinderloos blijvende huwelijken is de hulp van de huisarts nodig om te voorkomen dat er geestelijke stoornissen bij de echtelieden ontstaan.

Literatuur: J. C. T. SANCTUARY (1954) *Proceed. Roy. Soc. Med.* **47**, 705.

M. M. HILFMAN

INGEZONDEN

Ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken, behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten.

KAMFERVERGIFTIGING

Het referaat van de casuïstische mededeling van SEIFE en LEON¹ betreffende kamfervergiftiging per os riep de herinnering bij mij op aan een geval in het voormalige Nederlandsch Indië, dat — gezien de toch zeker betrekkelijke zeldzaamheid van deze vorm van intoxicatie — wel de vermelding waard lijkt.

Een Europeaan, geneigd tot alcoholmisbruik, kreeg in aansluiting op het overlijden van zijn vrouw een reeks van snel op elkaar volgende depressie-perioden, waarin hij zich ernstig aan alcohol te buiten ging. Hij werd naar Europa gezonden, bracht zijn verlof daar in zijn familiekring door, scheen genezen en werd geneeskundig geschikt geacht voor terugkeer naar de tropen. Reeds aan boord ontwikkelde zich echter een nieuwe depressietoestand, waarin hij zeer veel dronk. In deze toestand bereikte hij zijn bestemming. Ik nam hem dadelijk in het hospitaal op, onthield hem alle alcohol, schreef bedrust voor met wat sedativa, en liet hem zo goed mogelijk bewaken. De volgende dag, toen de zuster hem in de namiddag verzorgde, deed hij plotseling een greep naar haar blaadje met diverse daarvoor nodige artikelen, bemachtigde het flesje met kamferspiritus en dronk dat in één teug leeg. Naar schatting bevatte het 70 cm³, dus 7 gram kamfer. Ik werd telefonisch gewaarschuwd en was na ongeveer een kwartier ter plaatse. Er had zich niets bijzonders voorgedaan, patiënt had niet gebraakt (daar hij ongeveer niet at, was de maag waarschijnlijk leeg), hij zat wat versuft op de rand van het bed, verspreidde een duidelijke kamferlucht. Terwijl ik hem de les las over zijn houding, viel hij plotseling achterover in bed terug en kreeg een hevig epileptiform insult, dat geheel overeenkwam met de (mij goed bekende) cardiazol-shock. De aanval duurde wellicht vijf minuten en ging over in een diepe slaap; er deed zich niets verontrustends voor. Toen ik patiënt 's avonds nog eens bezocht, was hij volkomen rustig, hij had inzicht in zijn gedragingen in de afgelopen dagen, doch amnesie voor het toeval. Hij voelde zich geheel hersteld, vroeg niet om alcohol.

Nadat deze frappante uitwerking van „kamfer-shock-therapie per os” een paar dagen had aangehouden, liet ik patiënt op zijn dringend verzoek naar de onderneming vertrekken, vanwaar mij aanvankelijk zeer goede berichten van en over hem bereikten. Helaas was de beterschap niet definitief. Een paar maanden later ontstond er een nieuwe depressietoestand met dipsomanie, in welke toestand hij zich, voordat geneeskundige inmenging mogelijk was, een kogel door het hoofd joeg.

Literatuur: ¹M. SEIFE en J. L. LEON (1954) *N.T.v.G.* **98**, 3497.

's-Gravenhage, 4 December 1954

W. J. BAIS